

Sygn. akt II UK 157/19

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku I. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 lipca 2020 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

**2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu
kosztów w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. decyzją z dnia 19 czerwca 2015 r., nr (...) stwierdził, że I. G. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega od 27 stycznia 2015 r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

Wyrokiem z 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt XIV U (...) Sąd Okręgowy w W. oddalił odwołanie I. G. od w/w decyzji organu rentowego i zasądził od niej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. zwrot kosztów postępowania. Zdaniem Sądu, analiza całokształtu materiału dowodowego prowadziła do jednoznacznego

wniosku, że celem odwołującej się było nie rzeczywiste prowadzenie działalności gospodarczej, ale uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tytułu macierzyństwa. Sąd pierwszej instancji uznał, że podjęte przez odwołującą się czynności zmierzały jedynie do zabezpieczenia jej sytuacji finansowej po porodzie – stanowiły wyłącznie próbę stworzenia pozorów działalności i w tej sytuacji nie mogły doprowadzić do skutku w postaci podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 25 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...) zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych[...] Oddział w W. z dnia 19 czerwca 2015 r., nr (...) w ten sposób, że stwierdził, że I. G. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 27 stycznia 2015 r. oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 27 stycznia 2015 r. Ponadto Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądził od organu rentowego ZUS w W. na rzecz I. G. zwrot kosztów postępowania oraz zasądził od ZUS w W. rzecz I. G. zwrot kosztów postępowania apelacyjnego. Sąd ten wskazał, że apelacja odwołującej się jest zasadna i jako taka podlegała uwzględnieniu w całości. Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, natomiast nie podzielił oceny prawnej w przedmiotowej sprawie Sądu pierwszej instancji. W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w sposób wystarczający wskazuje na podjęcie przez odwołującą się od 27 stycznia 2015 r. prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto w ocenie Sądu, odwołująca się dążyła do podniesienia poziomu swoich zarobków, upatrując taką możliwość w zmianie formy prawnej współpracy z podmiotem prowadzącym restaurację, na rzecz której świadczyła usługi kurierskie jako zleceniobiorca. Brak ponadto dowodów wskazujących na niepodjęcie lub zaprzestanie przez I. G. faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej. Sąd Apelacyjny w (...) podniósł także okoliczność, że ponoszenie w pewnych okresach, nawet przedłużających się, samych wydatków nie pozbawia działalności cech zarobkowych. Za osobę prowadzącą działalność gospodarczą należy uznać również takiego ubezpieczonego, który nie osiąga przychodów. Nadto, według

Sądu, fakt, że I. G. zadeklarowała wyższą niż dopuszczalna przez przepisy minimalna wysokość opłacanych składek nie może być samodzielną podstawą uznania prowadzenia działalności gospodarczej za czynność pozorną, bowiem nieodłącznym elementem takiego stwierdzenia winno być ustalenie, iż do rozpoczęcia prowadzenia działalności faktycznie w ogóle nie doszło, a jedynym lub chociażby najważniejszym powodem zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności jest ekspektatywa uzyskania wysokich świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Organ rentowy ZUS w W. zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z 25 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...) w całości, a w sprawie zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, czyli art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1 oraz art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz naruszenie art. 2a tejże samej ustawy.

We wniosku z 25 stycznia 2019 r. o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący organ rentowy stwierdził, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do ustalenia, czy czynności osoby „prowadzącej działalność gospodarczą” polegające na wysyłaniu ofert w zakresie nawiązania współpracy z potencjalnymi kontrahentami, prowadzenie księgi przychodów i rozchodów, umowa o obsługę finansowo-księgową, umowa użyczenia samochodu, świadczenie usług na rzecz dotychczasowego zleceniodawcy (umowa zlecenia) – świadczą o zarobkowym charakterze działalności, w sytuacji gdy odwołująca się nie była zdolna do prowadzenia działalności gospodarczej, nie mogła kontynuować prowadzenia działalności z uwagi na fakt niezatrudnienia żadnych pracowników, a miesięczna wysokość składki na ubezpieczenia społeczne przewyższała wysokość dochodu.

W uzasadnieniu wniosku organ rentowy podnosi, że odwołująca zakładając działalność gospodarczą wiedziała o korzyściach jakie z tego tytułu uzyska.

Korzyści te nie były jednak związane z efektami prowadzonej działalności gospodarczej, a wyłącznie z wysokością świadczeń uzyskanych z funduszu ubezpieczeń społecznych. W przedmiotowej sprawie, według organu rentowego, nie można mówić o zarobkowym charakterze prowadzonej działalności gospodarczej. Wysyłanie bowiem ofert w zakresie współpracy z potencjalnymi kontrahentami, prowadzenie księgi przychodów i rozchodów to działania o charakterze formalnym, które nie mogą zostać potraktowane jako okoliczności świadczące o zamiarze rozwoju prowadzonej działalności, jeżeli nie mogą przynieść oczekiwanych rezultatów. Zdaniem organu rentowego odwołująca się pozorowała prowadzenie działalności gospodarczej celem uzyskania korzyści związanych ze świadczeniami z ubezpieczenia społecznego.

Skarżący wnosi o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, wnosi o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania odwołującej. Ponadto organ rentowy wnosi o zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie

kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Powołując się na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący powinien mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r.,

II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Na podstawie powyższych wywodów stwierdzić należy, że przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne” nie spełnia wymogów przewidzianych dla tej przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Przedstawiona w pytaniu

kwestia została bowiem sformułowana w sposób ogólny oraz w żaden sposób nie przyczynia się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w zakresie kosztów zasądza się od organu rentowego na rzecz odwołującej 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.